

Ljubljana, 10. april 2026

Priporočilo za izvedbo javne predstavitve s staro gasilsko tehniko

Spodbujanje kulturne dediščine, ohranjanje gasilske tehnične dediščine in ozaveščanje javnosti o zgodovini gasilstva

Uvod

Predstavitve stare gasilske tehnike so izjemna priložnost za ohranjanje tehnične in kulturne dediščine, izobraževanje širše javnosti ter krepitev spoštovanja do zgodovine gasilstva. Z organizacijo javne predstavitve gasilskih vozil, orodja in opreme iz preteklosti lahko gasilska društva prispevajo k večjemu zavedanju o pomenu prostovoljstva ter varnosti v lokalni skupnosti.

Na Svetu veteranov Gasilske zveze Slovenije je bilo večkrat izpostavljeno, da bi bilo treba na nivoju krovne organizacije pripraviti priporočila o tem, kako naj se s staro gasilsko tehniko ravna na posameznih dogodkih ter kako naj bi javnosti našo gasilsko tehnično dediščino sploh predstavili.

Namen priporočil

Namen teh priporočil ni v omejevanju ali zmanjševanju števila dogodkov, na katerih gasilci predstavljamo našo tehnično dediščino in postopke ravnanja z njo. Osnovno vodilo pri izvedbi takšnega dogodka naj bo predvsem v ohranjanju naše tehnične dediščine za zanamce ter v pristnem prikazu naših predstavitev.

Hranjenje tehnične in druge dediščine, pomembne za gasilstvo

Zavedamo se, da imamo v prostovoljnih gasilskih društvih pogosto težave pri zagotavljanju prostora za hranjenje zaščitne in reševalne opreme, ki jo gasilci uporabljamo pri intervencijah. Zato pogosto starejša skupna zaščitna in reševalna oprema, ki je za svoje operativno delovanje ne potrebujemo več, konča na različnih odlagališčih komunalnih odpadkov ali pri zbiralcih starih kovin. Da bi se temu izognili, priporočamo, da pred zavrženjem stare opreme temeljito premislite, kakšen pomen ima ta oprema za predstavljanje zgodovine vašega društva. Če niste prepričani, ali bi takšno opremo shranili ali ne, priporočamo, da jo za nekaj časa shranite na primerno suho, temno in zračno mesto, kjer naj počaka končno odločitev. Če takšnega mesta v gasilskem domu nimate, se posvetujte s člani društva in poskusite najti primerno mesto v kakšnem zasebnem gospodarskem posloplju ali v delu garaže. Seveda je treba tako shranjeno opremo zavarovati pred propadanjem (prah, vlaga, plesen, škodljivci ...).

Pri odločitvah, da bomo starejšo opremo obnovili, priporočamo, da to storite postopoma in pri tem upoštevate naslednje korake:

- Pridobite slike o videzu opreme v času, ko je bila še v uporabi. Pri tem lahko uporabite dokumente iz arhiva vašega društva, arhiva sosednjih PGD, s spleta ali pa obiščete katerega od gasilskih muzejev pri nas ali v tujini.

- Pridobite tehnično dokumentacijo o delovanju opreme, če še obstaja. Pri tem so vam lahko v veliko pomoč stari katalogi, navodila za uporabo, splet in podobni viri.
- Za potek obnove in pomoč pri tem opravilu se posvetujte s starejšimi obrtniki iz vaše okolice (mehaniki, čevljarji, šivilje, soboslikarji in drugi). Prepričani smo, da vam bodo z veseljem priskočili na pomoč in s svojim strokovnim znanjem prispevali h kakovostni obnovi stare opreme.
- Priporočamo, da naj bo obnova dela opreme celovita in naj obsega tako pregled in obnovo vitalnih delov opreme (tesnila, ležaji, priključki in drugo) kot tudi obnovo videza (barvanje, poliranje ...). Seveda pa morajo biti deli, ki jih vgrajujemo, prilagojeni naši opremi, pa tudi barve naj bodo čim bolj podobne osnovnim (prvotnim) barvam.

Pri hranjenju starejših pisnih dokumentov priporočamo, da iz aktualne knjižnice izločite starejše vadbene predpise, kataloge, navodila in druge pomembne dokumente, ki so odraz nekega drugega časa in jih gasilci pri svojem delovanju ne uporabljamo več. Pisno gradivo, ki je odraz zgodovine našega delovanja, primerno označimo ter shranimo na temno in suho mesto, kjer naj bo dostopno za tistega, ki takšno dokumentarno gradivo proučuje, ter bo hkrati zavarovano pred uničenjem.

Priporočamo, da tudi z odsluženo osebno opremo gasilcev ravnate podobno. Po zamenjavi dela osebne varovalne opreme je treba odbrati tiste kose, ki so bili primerno vzdrževani in dobro ohranjeni. Takšno opremo je smiselno shraniti na primerno temno in zračno mesto. Seveda pa je odločitev o tem, koliko kosov posamezne opreme bomo shranili, odvisna od naše presoje in od tega, ali imamo na razpolago primerno mesto za hranjenje. Zavedati se moramo namreč, da bodo mogoče prihodnje generacije to opremo potrebovale za prikaze naše zgodovine in jih ne želimo postaviti pred dejstvo, da smo del zgodovine našega društva odpeljali na odpad.

Vrsta predstavitev

Gasilci predstavljamo svojo tehnično dediščino na različnih javnih predstavitvah. Najpogosteje je to:

- ob pripravi stalne razstave oziroma kotička zgodovine v gasilskem domu ali na drugem javnem kraju;
- ob praznovanju obletnice PGD, ko na častno mesto v paradi uvrstimo tudi del naše tehnične dediščine oziroma zgodovinske opreme (ročno črpalko, prevozno črpalko, prevozno lestev, motorno brizgalno in podobno);
- ob pripravi razstav, ko našo opremo razstavimo na javnem mestu ter jo postavimo na ogled obiskovalcem;
- na javnih prireditvah, ko gasilci poleg samega prikaza opreme pojasnimo tudi njen namen in pokažemo način ravnanja z njo.

Od namena oziroma vrste predstavitve je odvisno tudi, katero opremo bomo za predstavitev uporabili in kako bomo z njo ravnali.

a) Priprava stalne razstave oziroma kotička zgodovine v gasilskem domu

Če imate v gasilskem domu ali v kakšnem drugem javnem prostoru na razpolago prostor, kjer lahko razstavite gasilsko dediščino, vam priporočamo, da to storite v sodelovanju s člani društva, ki dobro poznajo zgodovino društva in delovanje operativne enote v preteklosti. Prepričani smo, da vam bodo veterani pri urejanju

razstavnih eksponatov z veseljem pomagali. Kot pripomoček pri urejanju takšnega kotička zgodovine navajamo nekaj opornih točk.

1. Namen muzejske sobe

Muzejska soba naj bo:

- prostor za ohranjanje zgodovine in identitete društva,
- namenjena prikazu razvoja gasilstva v lokalnem okolju,
- izobraževalno središče za mlade, obiskovalce in člane,
- arhiv pomembnih predmetov, dokumentov in fotografij,
- prostor za krepitev pripadnosti in ohranjanje tradicije.

2. Lokacija in prostorske zahteve

- Izbrati je treba suh, varen in dostopen prostor v gasilskem domu.
- Zagotoviti je treba ustrezno osvetlitev (naravna in LED-razsvetljava, ki ne poškoduje gradiva).
- Poskrbeti je treba za stabilno temperaturo in vlago, da preprečimo propadanje stare opreme.
- Urediti je treba električne priključke za multimedijско predstavitev in razstavne vitrine. Tudi če multimedijske predstavitve še ne boste imeli pripravljene, vam priporočamo, da jo pri pripravi prostora vsaj predvidite.
- Zagotoviti je treba dovolj prostora za gibanje obiskovalcev (vsaj 1,2 metra široke poti).

3. Koncept razstave

Razstava naj bo urejena **kronološko** ali **tematsko**.

Možni tematski sklopi

- **Začetki društva:** ustanovitev, prvi člani, prvi zapisniki.
- **Razvoj opreme:** ročne brizgalne, motorne brizgalne, osebna zaščitna oprema.
- **Gasilci skozi čas:** fotografije generacij, pomembni dogodki, priznanja.
- **Veliki požari in intervencije:** dokumentacija, časopisni izrezki, predmeti s terena.
- **Vozni park:** makete, fotografije, tehnični podatki.
- **Mladina in tekmovanja:** pokali, medalje, gasilska oblačila.
- **Sodelovanje s krajem:** prireditve, vaje, družabni dogodki.

4. Razstavni elementi

Priporočena oprema

- Steklene vitrine z zaklepanjem.
- Stenske table in panoji za fotografije.
- Oznake in opisi predmetov (laminirani ali tiskani na trpežnem materialu).
- Tematske razstavne enote (npr. *Kot gasilca iz leta 1950*).
- Multimedijski zaslon za prikaz videov, kronike, digitalnega arhiva.
- Arhivske škatle za dokumente, ki niso razstavljeni.

Digitalizacija

- Skeniranje starih fotografij in zapisnikov.
- Ureditev digitalnega arhiva (npr. na društvenem računalniku, društvenem strežniku ali v oblaku).
- Možnost interaktivnih vsebin (npr. "zgodovina društva na dotik").

5. Varovanje in ohranjanje gradiva

- Predmeti naj bodo zaščiteni pred vlago, prahom in UV-svetlobo.
- Občutljive dokumente hranite v arhivskih mapah.
- Vrednejše predmete razstavite v zaklenjenih vitrinah.
- Vzpostavite evidenco predmetov (inventarna knjiga).
- Redno preverjajte stanje gradiva.

6. Vključevanje članov in skupnosti

- Povabite starejše člane k pripovedovanju zgodb in izposoji predmetov.
- Organizirajte akcijo zbiranja fotografij in dokumentov.
- Vključite mladino pri digitalizaciji in urejanju prostora.
- Sodelujte z lokalnim muzejem ali zgodovinskim društvom.

7. Odprtje in predstavitev

- Pripravite odprtje ob pomembnem društvenem jubileju.
- Uredite stalne in občasne razstave.
- Omogočite vodene ogledе za šole, društva in obiskovalce.

- Razmislite o tiskani ali digitalni brošuri o zgodovini društva. Priporočamo, da ob pomembnih obletnicah društva izdate tiskane publikacije.

8. Proračun in viri financiranja

Možni viri

- Lastna sredstva društva.
- Občina in lokalna skupnost.
- Razpisi Gasilske zveze Slovenije.
- Donatorji in sponzorji.
- Prostovoljni prispevki članov.

Stroški

- Razstavne vitrine in oprema.
- Tisk panojev in opisov.
- Multimedijaska oprema.
- Arhivski materiali.
- Ureditev prostora (pleskanje, razsvetljava).

9. Zaključek

Ureditev muzejske sobe je dolgoročna naložba v ohranjanje identitete in tradicije prostovoljnega gasilstva. S premišljeno zasnovo, sodelovanjem članov in podporo lokalne skupnosti lahko društvo ustvari prostor, ki bo ponosna predstavitev preteklosti in navdih za prihodnje generacije.

b) Predstavitev ob praznovanju obletnice PGD

Za vsebino predstavitve se običajno dogovorimo z vodstvom parade. Opremo, ki jo predstavljamo, naj spremlja nekaj gasilcev, oblečenih v delovne obleke (ali replike delovnih oblek) iz časa, ko je prikazni del opreme še deloval in so ga gasilci uporabljali pri svojem operativnem posredovanju. Tudi preostala osebna oprema sodelujočih naj bo iz časa delovanja prikazanega eksponata (čelada, pasovi in drugo). Ob tem naj se gasilci, ki spremljajo opremo, izogibajo nošenju moderne komunikacijske opreme (pametne ure, mobilni telefoni in podobno) na vidnem mestu. Tudi obutev gasilcev naj bo primerna predstavljeni opremi.

c) Predstavitev na razstavah

Če določen kos opreme kot razstavni eksponat postavimo na vidno mesto, dostopno ogledu oziroma obiskovalcem razstave, je prav, da poleg njega postavimo na ogled tudi opremo, ki smo jo v času delovanja tega eksponata uporabljali za njegovo operativno delovanje. Če na primer na ogled postavimo staro ročno črpalko, naj bodo poleg nje

razstavljenе tudi cevi, ročniki in druge armature iz obdobja, ko je črpalka še operativno delovala. Izbor opreme je seveda odvisen od razpoložljive opreme, pa tudi od prostora, namenjenega prikazu. Ob tem priporočamo, da so na primernem in vidnem mestu napisane tudi najvažnejše tehnične značilnosti razstavljenega eksponata s podatki o uporabniku oziroma lastniku te opreme.

Če traja takšna razstava samo kakšen dan (priložnostna razstava), priporočamo, da predstavljeno opremo spremlja član društva v primerni gasilski opremi (osebni opremi iz časa delovanja glavnega predstavljenega eksponata). Ta oseba naj zainteresiranim obiskovalcem s primernimi zgodbami predstavlja delovanje razstavljenе opreme ter delovanje gasilskega društva.

d) Predstavitev gašenja po starem na javnih prireditvah

Namen predstavitve

- Poudariti zgodovinski razvoj gasilstva na Slovenskem.
- Ozaveščati obiskovalce o pomenu prostovoljnega dela in solidarnosti.
- Predstaviti delovanje in tehnične značilnosti stare gasilske opreme.
- Spodbujati mlajše generacije k sodelovanju v gasilskih organizacijah.

Predlog izvedbe

1. Izbor lokacije
  - Če prikaz gašenja s starodobno tehniko organiziramo kot del gasilske slovesnosti ali prireditve, je priporočljivo izbrati osrednjo in dostopno lokacijo, kot so mestni trg, gasilski dom ali park, kjer lahko pričakujemo večji obisk.
  - Če je prikaz gašenja po starem sestavni del večje turistične etnološke ali druge javne prireditve, je običajno lokacija določena in jo je treba samo primerno izkoristiti.
2. Demonstracija delovanja
  - Organizirajte prikaz uporabe stare tehnike, kot sta ročna črpalka ali motorna brizgalna, s sodelovanjem članov društva v zgodovinskih uniformah oziroma v replikah teh uniform. Ob tem je treba težiti k temu, da je osebna oprema vseh sodelujočih odraz časa delovanja osnovne opreme, ki jo predstavljajo (ročne črpalke, motorne brizgalne ...). Če društvo takšne osebne varovalne preme nima, naj bodo sodelujoči oblečeni v civilne obleke iz časa delovanja osnovne opreme.
  - Priporočamo, da ima takšen prikaz uporabe nekakšen uvod, zaplet za poznejši dogodek ter seveda jedro in bistvo dogodka ter nekakšen smiseln zaključek, ki lepo in celostno zaokroži nastop. Nastop je mogoče uprizoriti s kratkim igranim skečem, v katerem nakažemo vzrok nastanka požara. Glede na možnosti je smiselna tudi uporaba primernih kulis ali dimnih učinkov. Seveda pa ob tem ne smemo zanemariti pomena varnosti obiskovalcev ter sodelujočih.
  - Pri izvedbi prikaza je priporočljivo uporabljati povelja, ki so veljala ob operativni uporabi prikazane opreme. Ta povelja je možno dajati ustno,

z uporabo gasilskega roga oziroma trobente ali obojega. Vsebino posameznih ukazov ter notni zapis ukazov za rog ali trobento lahko najdemo v starih vadbenih predpisih ali službenih redih.

Ob tem naj se gasilci, ki predstavljajo delovanje opreme, izogibajo nošenju moderne komunikacijske opreme (pametne ure, mobilni telefoni in podobno) na vidnem mestu. Tudi obutev gasilcev naj bo primerna predstavljeni opremi. Sandali, natikači in podobna obutev na takšen prikaz ne spadajo.

3. Vključevanje javnosti

- Po predstavitvi omogočite obiskovalcem, da se preizkusijo v uporabi določene opreme, recimo v rokovanju z ročno črpalko ali držanju ročnika oz. usmerjanju vodnega curka, saj bo to povečalo zanimanje in interakcijo.

4. Izobraževalni program

- Pripravite kratka predavanja, delavnice ali vodene ogleda za šole, vrtce in druge organizirane skupine.

5. Promocija dogodka

1. Dogodek promovirajte v lokalnih medijih, na družbenih omrežjih in s plakati, da dosežete čim širšo javnost.
2. V pripravah na dogodek se dogovorite, da bo nekdo od članov društva ali drugih zainteresiranih ta dogodek ustrezno dokumentiral (foto, video). Primerne slike vam bodo koristile pri poznejšem seznanjanju javnosti s potekom dogodka (objava na družbenih omrežjih, objava v lokalnem glasilu, predstavitev na koledarju PGD in podobno).

6. Arhiviranje gradiva o dogodku

- Priporočamo, da dokumente o pripravi in izvedbi dogodka ustrezno shranite. Posebno pozornost posvetite fotografskemu dokumentarnemu gradivu tako v papirni kot tudi v digitalni obliki.

Kulturni in izobraževalni pomen

Takšna predstavitev ne le da krepi zavest o pomenu gasilstva, ampak tudi ohranja bogato zgodovino slovenskega prostovoljstva. S prikazom stare tehnike lahko mlajšim generacijam pokažete, kako se je gasilstvo razvijalo, in jim približate vrednote tovarištva, požrtvovalnosti ter skupnega dobrega. Takšni dogodki so tudi pomemben del promocije gasilstva. Na pestro zgodovino gasilstva smo izredno ponosni in prav je, da to tudi ustrezno prikažemo.

Zaključek in priporočilo

Svetujemo, da javno predstavitev organizirate v sodelovanju z lokalno turistično organizacijo, muzeji ter občino. Pomembno je zagotoviti varnost obiskovalcev in opreme ter poskrbeti za ustrezno zavarovanje dogodka. Predstavitev naj bo dostopna vsem generacijam in naj poteka v duhu spoštovanja do preteklosti ter navdiha za prihodnost. S takšnimi dogodki lahko ohranjamo živo tradicijo gasilstva in krepimo vezi v lokalni skupnosti.

Priporočilo za izdelavo replik starih gasilskih oblačil, čelad in pasov

Praktična priporočila za natančno in pristno rekonstrukcijo gasilske opreme iz preteklosti

Uvod

Izdelava replik starih gasilskih uniform, čelad in pasov zahteva natančno poznavanje zgodovinskih virov, materialov in postopkov. Cilj je ustvariti kar najbolj pristne kopije, ki bodo namenjene razstavam, poučnim dogodkom ali kot del ohranjanja kulturne dediščine. Pregovor pravi: Kdor ne pozna preteklosti, ne razume sedanjosti.

1. Priprava in raziskava

Zbiranje virov

1. Poiščite fotografije, skice in izvirne primerke stare gasilske opreme (uniforme, čelade, pasovi).
2. Obiščite muzeje, arhive in se posvetujte s strokovnjaki za gasilsko zgodovino.

Analiza materialov:

1. Ugotovite, kateri materiali so bili uporabljeni (volna, usnje, kovina itd.).
2. Če je mogoče, pridobite vzorce ali natančne opise tekstur, barv in sestave materialov.

2. Izdelava replike gasilske uniforme

1. Pri izdelavi replike stare gasilske uniforme ali delovne obleke naj vam pomagajo mojstri iz vašega okolja (šivilje, krojači in drugi).
2. Kroj in šivanje:
  - Izdelajte kroje po zgodovinskih izvirnikih.
  - Uporabite volneno ali laneno blago prave debeline in barve.
  - Oblačila zašijte ročno ali na starih šivalnih strojih, če je to mogoče.
3. Gumbi in našitki:
  - Uporabite kovinske ali medeninaste gumbe, oblikovane po starih vzorcih.
  - Izdelajte ali naročite vezene in oznake, ki ustrezajo želenemu zgodovinskemu obdobju.

3. Izdelava replike stare gasilske čelade

1. Izbira materialov:
  - Originalne čelade so bile pogosto iz medenine, usnja ali jekla.
  - Pridobite ustrezne materiale glede na obdobje in izvor zelene replike.
2. Oblikovanje:
  - Za kovanje kovinskih čelad poiščite pomoč kovača, pasarja, kleparja ali restavradorja.
  - Pri usnjenih čeladah uporabite debele, kakovostne kože, ki jih oblikujete na lesenih modelih.
3. Oblikujte in pritrdite okrasne elemente (npr. grbe, ščitke, čopke) po izvirnih vzorcih. Priporočamo, da starih izvirnikov čelad ne predelujete. Najbolje jih je temeljito očistiti in primerno obnoviti (če so poškodovane).

4. Izdelava replike starega pasu

1. Izbor usnja
  - Uporabite debelo, kakovostno goveje usnje, naravno obarvano ali ročno barvano po starih postopkih.
2. Kovanje zaponk
  - Izdelajte kovinske zaponke in okraske po izvirnih vzorcih (običajno iz medenine ali železa). Če to ni mogoče, potem obstaja tudi možnost izdelave replik takšnih zaponk s pomočjo 3D-tiskalnikov.
3. Šivanje in sestava
  - Pasove šivajte ročno z močnimi nitmi.
  - Dodajte morebitne dodatke, kot so nosilci za sekire, torbice ipd.

5. Zaključni postopki

- Vsako repliko premažite z ustreznimi zaščitnimi sredstvi (vosek za usnje, zaščita za kovino).
- Uniforme ustrezno čistite in vzdržujte (za sušenje ne uporabljajte sušilnega stroja). Priporočamo ročno pranje.
- Vsak kos opreme ustrezno označite kot repliko, da ga ne zamenjate z izvirnikom.

6. Priporočila in opozorila

- V izdelavo vključite strokovnjake za restavriranje, lokalne stare mojstre, poznavalce gasilske zgodovine in druge zainteresirane iz lokalnega okolja.
- Pri uporabi replik za javne prireditve upoštevajte varnostne standarde.
- Upoštevajte rek: Počasi se daleč pride. — Natančnost je namreč pomembnejša od hitrosti.

Zaključek

Izdelava replik stare gasilske opreme je zahtevna, a dragocena naloga, ki pripomore k ohranjanju kulturne dediščine in ozaveščanju o zgodovini gasilstva v Sloveniji. Naj vas vodita natančnost in spoštovanje tradicije.

Delovna skupina za ohranjanje stare gasilske tehnike in opreme ter njene uporabe –
skupina za javne predstavitve in izvirnost opreme

PRIPOROČILA IZVEDBE

TEKMOVANJ STARIH MOTORNIH BRIZGALN

NAČIN OCENJEVANJA

A. Nepredelanost oz. izvirnost-motorne brizgalne:

- Vijačenje sesalnih cevi na motorni brizgalni in sesalnih ceveh v izvorniku – eno vijačenje se točkuje s 4 točkami. Največje možno število točk: 8 točk. Opomba: sesalni koš je že pritrjen na sesalno cev.
- Spojke Knaust na motorni brizgalni in sesalnih ceveh – eno spoj se točkuje z 1 točko. Največje možno število točk: 2 točki. Opomba: sesalni koš je že pritrjen na sesalno cev.
- Zmogljivost motorne brizgalne do 600 litrov/minuto. Največje možno število točk: 2 točki.

B. Originalnost tekmovalnega orodja:

- Uporaba starih ročnikov (Knaust, Metz) – 2 točki za vsak ročnik. Največje možno število točk: 4 točke.
- Uporaba starega dvojaka ali trojaka. Največje možno število točk: 2 točki.
- Uporaba vijačnih spojk na tlačnih ceveh – 2 točki na cev (1 točka na vijačenje). Največje možno število točk: 6 točk.
- Uporaba spojk Knaust na tlačnih ceveh – 1 točka na cev (0,5 točke na cev). Največje možno število točk: 3 točke.

Opomba: Če so spojke Knaust ali Metz odlite v sodobnosti iz aluminija, se tem replikam prizna največ 1 točka (za 6 odlitkov pripada 1 točka).

- Uporaba konopljenih tlačnih cevi – 3 točke za vsako cev. Največje možno število točk: 9 točk.
- Prevoz opreme s staro tehniko, ki pripada brizgalni. Največje možno število točk: 4 točke.
- Urejenost tekmovalnega orodja in opreme (zunanja podoba). Največje možno število točk: 5 točk.
(Točkovanje izvajamo po lestvici od 1 do 5.)

C. Izvirnost osebne opreme:

- Desetina je oblečena v uniforme iz časa nastanka/uporabe motorne brizgalne. Razpon točkovanja je od 3 do 5 točk. Največje možno število točk: 5 točk.
Opomba: To so replike uniform, ki so se uporabljale v avstro-ogrski monarhiji oz. pozneje v Kraljevini Jugoslaviji. Največjo zgodovinsko vrednost imajo uniforme, izdelane iz lana.
- Oblačila gasilske enote prikazujejo etnografsko značilnost kraja. Največje možno število točk: 3 točke.
- Enota je oblečena v uniforme, izdelane do leta 1980. Največje možno število točk: 2 točki na enoto.
- Enota uporablja stare delovne pasove s pripadajočo opremo (pasovi niso sintetični). Največje možno število točk: 2 točki na enoto.
- Enota uporablja stare gasilske čelade izpred 2. svetovne vojne. Razpon točkovanja je od 2 do 4 točke. Največje možno število točk: 4 točke.

Opomba: Določena društva imajo še originalne čelade, zato si zaslužijo najvišjo oceno. Sledijo jim kakovostne replike, ki so izdelane iz ustrezne kovine. Čelade, izdelane iz umetnih smol, ocenimo z izhodiščno oceno.

- Enota uporablja aluminijaste čelade. Največje možno število točk: 1 točka na enoto.

Opomba: Če enota tekmuje z brizgalno, izdelano po 2. svetovni vojni (med letoma 1945 in 1965), in uporablja aluminijaste čelade, se v tem primeru ocenijo z največjim možnim številom točk: 2 točki na enoto.

- Prikaz drugih znamenitosti iz gasilske preteklosti (svetila, trobila, poveljniška sablja). Največje možno število točk: 3 točke (po ena točka na eksponat).

D. Prevoz brizgalne s starim gasilskim vozilom

- Za izvorno ali obnovljeno staro gasilsko vozilo v starosti 50 let in več. Največje možno število točk: 5 točk.

E. Povišana sesalna višina brizgalne

- Sesalna višina se za vsak dodatni centimeter točkuje z 0,03 točke – 1 meter so 3 točke. Izmero sesalne višine brizgalne opravimo pri polnem vodnem zajetju, in sicer od tal do sredine grla na sesalni strani.

F. Preostalo:

- Povprečno starost enote nad 50 let je treba dokazati z gasilskimi izkaznicami ali matičnimi listi iz Vulkana skupaj z osebnimi dokumenti, sicer dodatne točke na povprečno starost enote niso priznane. Za letno starostno povprečje nad 50 let se dodatno prizna 0,4 točke na vsako leto. (Povprečje 50 let – 0 točk, 55 let – 2 točki, 60 let – 4 točke ...)

- Starost motornih brizgaln bo komisija A ugotavljala na osnovi razvidne letnice na brizgalni ali iz arhivskih dokumentov društva. Izhodiščna letnica črpalk je leto izdelave 1965, če so črpalke mlajše, sodelovanje na tekmovanju ni možno. Enota pridobi 0,1 točke na dodatno leto starosti motorne brizgalne. (Primer: 1965 – 0 točk, 1955 – 1 točka, 1925 – 4 točke).
- Opremo, za katero enota prejme pri komisiji A dodatne točke, mora enota aktivno uporabiti pri svojem nastopu, sicer jim točke ne pripadajo.
- Koš je lahko že na sesalni cevi, sesalni cevi sta lahko dve.
- Če spojke na cevi niso enake, dodatnih točk ne upoštevamo.
- Oprema bo ocenjena in fotografirana na prvem tekmovanju, na naslednjih se vnašajo samo morebitne spremembe.
- Če brizgalno pripeljejo na vozu, mora biti ta celoten – ne samo zadnji del voza, če je dvodelni.
- Pritožbe na tekmovanju morajo biti podane pisno v roku do pol ure po izvedbi vaje.
- Enota, ki je po izvedbi suhe vaje izvedla še mokro vajo, prejme za dodatni prikaz 5 dodatnih točk.

OPREMA ENOTE

- enota: od 7 do 9 gasilcev,
- 1 × stara motorna brizgalna,
- 1 × ali 2 × sesalna cev, premera A ali B,
- 1 × sesalni koš,
- 3 × C-cev ali 1 × B-cev in 2 × C-cev s cevnimi nosilci (dovoljeni so tudi drugi premeri cevi pod pogojem, da so originalni/izvirni),
- 1 × dvojak ali trojak,
- 2 × ročnik,
- (ključi za spajanje niso obvezni).

IZVEDBA SUHE VAJE Z MOTORNO BRIZGALNO

Enota gre na odrejeno mesto. Opremo postavijo v območju pred bazenom v širini štirih metrov ter na dolžini osmih metrov. Oprema mora biti postavljena, kot je označeno na skici razpisa. Enota je poljubno postrojena. Razdalja od bazena do ognjene črte je 29 metrov. Pri motornih brizgalnah je razdalja od ognjene črte do tarče 9 metrov. Brizgalna mora biti postavljena najmanj 1 meter od bazena. Razdalja med tarčama je 6 metrov (glej grafični del).

Kosi opreme pred začetkom vaje ne smejo biti med sabo speti, razen če je izvirna oprema tako izdelana.

Vaja naj bo zaradi priporočilnega ukrepa za preprečevanja okvar na tehniki in opremi (sprejetega 24. februarja 2026) izvedena, kot je navedeno v nadaljevanju.

Suhi tekmovalni del

Pred začetkom izvedbe suhe vaje strojnik začne ogrevati motorno brizgalno, kar traja najmanj 2 minuti. Po tem času vodja ocenjevalne komisije da dovoljenje za izvedbo suhe vaje (motorno brizgalno lahko ugasnejo ali ostane vključena).

Vaja se začne z izvršnim poveljem desetarja ali zvočnim signalom in konča, ko sta napadalca končala svoje delo ter z dvigom roke izdala ustrezno povelje (*Prva vodo! Druga vodo!*) ter je desetar njuno povelje potrdil z dvigom roke in poveljem (*Vodo!*).

Sodniki zabeležijo čas in morebitne kazenske točke ter dajo dovoljenje za izvedbo mokrega dela vaje, ki ni obvezen. Pri tej izvedbi sodniki ne merijo niti časa izvedbe niti ne beležijo kazenskih točk.

Mokri del vaje

Strojnik zažene brizgalno, če ta še ni bila vključena, ter začne s sesanjem vode iz bazena, ki jo usmeri naprej v smeri napada. Pri upravljanju z motorno brizgalno sledi navodilom za njen zagon in obratovanje. Napadalca z zbitjem tarč končata prikaz gašenja, kakršno je bilo izvedeno v naši preteklosti. Strojnik prične s postopkom zaustavitve delovanja črpalke.

Enota, ki je po izvedbi suhe vaje izvedla še mokro vajo, prejme za ta prikaz 5 dodatnih točk.

KAZENSKE TOČKE

- Prehiter start enote – 5 točk
- Prestop ognjene črte, za vsak primer posebej – 10 točk
- Manjkajoči cevni nosilec, za vsak primer posebej – 5 točk

PRIPOROČILA IZVEDBE TEKMOVANJ STARIH ROČNIH BRIZGALN

NAČIN OCENJEVANJA

A. Nepredelanost oz. izvirnost ročne brizgalne:

- Vijačenje sesalnih cevi na ročni brizgalni in sesalnih ceveh v izvorniku – eno vijačenje se točkuje s 4 točkami. Največje možno število točk: 8 točk. Opomba: sesalni koš je že pritrjen na sesalno cev.
- Spojke Knaust na ročni brizgalni in sesalnih ceveh – eno spajanje se točkuje z 1 točko. Največje možno število točk: 2 točki. Opomba: sesalni koš je že pritrjen na sesalno cev.
- Uporaba enobatne ročne brizgalne. Največje možno število točk: 4 točke.
- Zmogljivost ročne brizgalne do 150 litrov/minuto. Največje možno število točk: 2 točki.

B. Originalnost tekmovalnega orodja:

- Uporaba starih ročnikov (Knaust, Metz) – 2 točki za vsak ročnik. Največje možno število točk: 4 točke.
- Uporaba starega dvojaka ali trojaka. Največje možno število točk: 2 točki.
- Uporaba vijačnih spojk na tlačnih ceveh – 2 točki na cev. Največje možno število točk: 6 točk.
- Uporaba spojk Knaust na tlačnih ceveh – 1 točka na cev. Največje možno število točk: 3 točke. Opomba: če so spojke Knaust odlite v sodobnosti iz aluminija, se tem replikam prizna največ 1 točka (za 3 odlitke pripada 1 točka).
- Uporaba konopljenih tlačnih cevi – 3 točke na cev. Največje možno število točk: 9 točk.
- Prevoz opreme s staro tehniko, ki pripada ročni brizgalni. Največje možno število točk: 4 točke.
- Urejen videz tekmovalnega orodja in opreme. Največje možno število točk: 5 točk.

(Točkovanje izvajamo po lestvici od 1 do 5.)

- Točke za originalni premer cevi – 5 točk na cev. Največje možno število točk: 15 točk. Opomba: premeri cevi, ki ne spada v čas nastanka/uporabe ročne brizgalne, se ne točkujejo, prav tako je potreben čas za napolnitev cevi z manjšim premerom krajši.

C. Izvirnost osebne opreme:

- Desetina je oblečena v uniforme iz časa nastanka/uporabe brizgalne. Razpon točkovanja je od 3 do 5 točk. Največje možno število točk: 5 točk.
Opomba: To so replike uniform, ki so se uporabljale v avstro-ogrski monarhiji oz. pozneje v Kraljevini Jugoslaviji. Največjo zgodovinsko vrednost imajo uniforme, izdelane iz lana.
- Oblačila gasilske enote prikazujejo etnografsko značilnost kraja. Največje možno število točk: 3 točke.
- Enota je oblečena v uniforme, izdelane do leta 1980. Največje možno število točk: 2 točki na enoto.
- Enota uporablja stare delovne pasove s pripadajočo opremo (pasovi niso sintetični). Največje možno število točk: 2 točki na enoto.
- Enota uporablja stare gasilske čelade izpred 2. svetovne vojne. Razpon točkovanja je od 2 do 4 točke. Največje možno število točk: 4 točke.
Opomba: Določena društva imajo še originalne čelade, zato si zaslužijo najvišjo oceno. Sledijo jim kakovostne replike, ki so izdelane iz ustrezne kovine. Čelade, izdelane iz umetnih smol, ocenimo z izhodiščno oceno.
- Enota uporablja aluminijaste čelade. Največje možno število točk: 1 točka na enoto.
- Prikaz drugih znamenitosti iz gasilske preteklosti (svetila, trobila, poveljniška sablja). Največje možno število točk: 3 točke (po ena točka na eksponat).

D. Prevoz ročne brizgalne s starim gasilskim vozilom

- Za izvirno ali obnovljeno staro gasilsko vozilo v starosti 50 let in več. Največje možno število točk: 5 točk.

E. Povišana sesalna višina brizgalne

- Sesalna višina se za vsak dodatni centimeter točkuje z 0,03 točke – 1 meter so 3 točke. Izmero sesalne višine brizgalne opravimo pri polnem vodnem zajetju (od tal do sredine grla na sesalni strani).

F. Preostalo:

- Povprečno starost enote nad 50 let je treba dokazati z gasilskimi izkaznicami ali matičnimi listi iz Vulkana skupaj z osebnim dokumentom, sicer dodatne točke na povprečno starost enote niso priznane. Za letno starostno povprečje nad 50 let se dodatno prizna 0,4 točke za vsako leto. (Povprečje 50 let – 0 točk, 55 let – 2 točki, 60 let – 4 točke ...)
- Starost ročnih brizgaln bo komisija A ugotavljala na osnovi razvidne letnice ali iz arhivskih dokumentov društva. Izhodiščna letnica črpalk je leto izdelave 1940, če so črpalke mlajše, sodelovanje na tekmovanju ni možno.
- Opremo, za katero enota prejme pri komisiji A dodatne točke, mora enota aktivno uporabiti pri svojem nastopu, sicer jim točke ne pripadajo.
- Koš je lahko že na sesalni cevi, sesalni cevi sta lahko dve.
- Če spojke na cevi niso enake, se dodatne točke ne upoštevajo.
- Oprema bo ocenjena in fotografirana na prvem tekmovanju, na naslednjih se vnašajo samo morebitne spremembe.
- Če ročno brizgalno pripeljejo na vozu, mora biti ta celoten – ne samo zadnji del voza, če je dvodelni.
- Pritožbe na tekmovanju morajo biti podane pisno v roku do pol ure po izvedbi vaje.

OPREMA ENOTE:

- enota: od 7 do 9 gasilcev,
- 1 × stara ročna brizgalna,
- 1 × ali 2 × sesalna cev,
- 1 × sesalni koš,
- 3 × C-cev ali 1 × B-cev in 2 × C-cev s cevnimi nosilci (dovoljeni so tudi drugi premeri cevi pod pogojem, da so ti izvorniki),
- 1 × dvojak ali trojak,
- 2 × ročnik,
- (ključi za spajanje niso obvezni).

IZVEDBA VAJE

Enota gre na odrejeno mesto. Opremo postavijo v območju pred bazenom v širini štirih metrov ter na dolžini osmih metrov. Oprema mora biti postavljena, kot je označeno na skici razpisa. Enota je poljubno postrojena. Razdalja od bazena do ognjene črte je 29 metrov. Od ognjene črte do tarč je razdalja za ročne brizgalne 6 metrov. Brizgalna mora biti najmanj 1 meter od bazena. Razdalja med tarčama je 6 metrov (glej skico).

Kosi opreme pred začetkom vaje med sabo ne smejo biti speti, razen če je originalna oprema tako izdelana. Vaja se začne z izvršnim poveljem deseterja ali zvočnim signalom in konča, ko sta zbiti tarči. Vaja mora biti izvedena tako, da črpajo vodo iz bazena, za kar enota do ročne brizgalne uporabi sesalno cev s sesalnim košem. Od ročne brizgalne do dvojaka uporabi enota eno C-cev ali B-cev ali cev drugega premera. Za vsak napad uporabijo enkrat po C-cev ali cev drugega premera in ročnik. Dovoljena je uporaba drugih cevi, če so izvorniki. Na cevi z manjšim premerom od originalnega C-premera enota ne dobi dodatnih točk. Potek same vaje je prepuščen enoti.

KAZENSKÉ TOČKE

- Prehiter start enote – 5 točk
- Prestop ognjene črte, za vsak primer posebej – 10 točk
- Manjkajoči cevni nosilec, za vsak primer posebej – 5 točk
- Zbijanje tuje tarče, za vsak primer posebej – 10 točk
- Ročno zbita tarča, za vsak primer posebej – 20 točk

PGD _____

RAZPISUJE

Tekmovanje starih ročnih brizgaln v mladinski, ženski in moški kategoriji

Tekmovanje _____ bo _____ v _____ ob _____ uri
pred/na/v _____.

GPS-koordinate: _____

Izhodiščna letnica ročnih brizgaln je leto 1940 ali starejše.

Tekmovanje poteka v kategoriji ročnih brizgaln. Vaja je mokra, vključuje zbijanje tarč z dvema napadalnima skupinama in v njej sodeluje enota (7–9 gasilcev).

Za izvedbo vaje potrebujete naslednje orodje:

- Eno ali 2 sesalni cevi B ali C s košem.
- 3 x C-cev ali 1 x B-cev do dvojaka/trojaka ter 2 x C-cev do ročnika (**vse cevi morajo imeti cevne nosilce**).
- Ognjena črta je na razdalji **29 metrov**, tarče so od ognjene črte oddaljene **6 metrov** (glej prilogo).
- Ekipe uporabljajo lastno orodje in opremo.
- Tekmovalno orodje je lahko od vseh proizvajalcev in vseh starosti.
- Od 2 do 3 vedra za vodo (velja za brizgalne, ki nimajo sesalnih cevi ali če črpalka ne posega vode iz bazena).

Starost brizgaln bo komisija preverila na osnovi razvidne originalne letnice, če pa to ne bo mogoče, jo bo komisija razbrala iz arhivskih dokumentov društva.

Pri ocenjevanju upoštevamo naslednje elemente (za točke za prištevanje):

- **Osnova za izračun: 500 točk**

- **Starost brizgalne: za leto 1940 je 0,00 točk, za vsako starejše leto: 0,1 točke (1870 je 7,00 točk)**

- **Nepredelanost oz. izvornost ročne brizgalne**
  - Vijačenje sesalnih cevi na ročni brizgalni in sesalnih ceveh v izvorniku – eno vijačenje se točkuje s 4 točkami. Največje možno število točk: 8 točk. Opomba: sesalni koš je že pritrjen na sesalno cev.

  - Spojke Knaust na brizgalni in sesalnih ceveh – eno spajanje se točkuje z 1 točko. Največje možno število točk: 2 točki. Opomba: sesalni koš je že pritrjen na sesalno cev.

  - Uporaba enobatne ročne brizgalne. Največje možno število točk: 4 točke.

  - Zmogljivost ročne brizgalne do 150 litrov/minuto. Največje možno število točk: 2 točki.

- **Starost izvorne opreme:**
  - Uporaba starih ročnikov (Knaust, Metz) – 2 točki na ročnik. Največje možno število točk: 4 točke.

  - Uporaba starega dvojaka ali trojaka. Največje možno število točk: 2 točki.

  - Uporaba vijačnih spojk na tlačnih ceveh – 2 točki na cev. Največje možno število točk: 6 točk.

  - Uporaba spojk Knaust na tlačnih ceveh – 1 točka na cev. Največje možno število točk: 3 točke. Opomba: če so spojke Knaust odlite v sedanosti iz aluminija, se tem replikam prizna največ 1 točka (za tri odlitke pripada ena točka).

- Uporaba konopljenih tlačnih cevi – 3 točke na cev. Največje možno število točk: 9 točk.
Opomba: Dandanes zelo redko kdo uporablja te cevi, saj ustvarjajo veliko izgub, še preden se prepojijo in postanejo učinkovite. Velika težava je tudi njihova izdelava. Do zdaj te postavke ni bilo.
- Prevoz opreme s staro tehniko. Največje možno število točk: 4 točke.
- Urejenost (videz) tekmovalnega orodja in opreme. Največje možno število točk: 5 točk.
(Točkovanje izvajamo po lestvici od 1 do 5.)
- Točke za premer cevi – 5 točk na cev. Največje možno število točk: 15 točk. Opomba: premeri cevi, ki ne spadajo v čas nastanka/uporabe brizgalne, se ne točkujejo.

➤ **Izvirnost osebne opreme:**

- Desetina je oblečena v uniforme iz časa nastanka/uporabe brizgalne. Razpon točkovanja je od 3 do 5 točk. Največje možno število točk: 5 točk.
Opomba: To so replike uniform, ki so se uporabljale v času avstro-ogrske monarhije oz. pozneje Kraljevine Jugoslavije. Kakovosti izdelave replik teh uniform so zelo različne, tako po kroju kot po izbiri materiala. Največjo zgodovinsko vrednost imajo uniforme, izdelane iz lana.
- Oblačila gasilske enote prikazujejo etnografsko značilnost kraja. Največje možno število točk: 3 točke.
- Enota je oblečena v uniforme, izdelane do leta 1980. Največje možno število točk: 2 točki na enoto.
- Enota uporablja stare delovne pasove s pripadajočo opremo (pasovi niso sintetični). Največje možno število točk: 2 točki na enoto.
- Enota uporablja stare gasilske čelade izpred 2. svetovne vojne. Razpon točkovanja je od 2 do 4 točke. Največje možno število točk: 4 točke na enoto.
Opomba: Določena društva imajo še izvirne čelade, zato si zaslužijo najvišjo oceno. Sledijo jim kakovostne replike, ki so izdelane iz ustrezne kovine. Čelade, izdelane iz umetnih smol, ocenimo z izhodiščno oceno.

- Enota uporablja aluminijaste čelade. Največje možno število točk: 1 točka na enoto.
- Prikaz drugih znamenitosti iz gasilske preteklosti (svetila, trobila, poveljniška sablja). Največje možno število točk: 3 točke (po ena točka na eksponat).

➤ **Prevoz brizgalne s starim gasilskim vozilom:**

- Za izvirno ali obnovljeno staro gasilsko vozilo v starosti 50 let in več. Največje možno število točk: 5 točk.

➤ **Povišana sesalna višina brizgalne:**

- Sesalna višina se za vsak dodatni centimeter točkuje z 0,03 točke – 1 meter so 3 točke.

Izmero sesalne višine brizgalne opravimo pri polnem vodnem zajetju (od tal do sredine grla na sesalni strani).

➤ **Povprečna starost desetine:**

- Na letno starostno povprečje pridobi enota 0,4 točke za vsako dodatno leto. Izhodišče je 50 let – 0 točk, za npr. 60 let – 4 točke.

Pri ocenjevanju upoštevamo (točke za odštevanje):

- Prehiter start enote – 5 točk
- Prestop ognjene črte, za vsak primer posebej – 10 točk
- Manjkajoči cevni nosilec, za vsak primer posebej – 5 točk
- Zbijanje tuje tarče, za vsak primer posebej – 10 točk
- Ročno zbita tarča, za vsak primer posebej – 20 točk
- Točke za izvedbo vaje v sekundah na dve decimalki natančno

Prijave na prijavnem listu zaradi lažje organizacije tekmovanja sprejemamo najpozneje do:

na e-naslov:

Prijavni list in morebitne spremembe oddate na dan tekmovanja komisiji A.

Kontakt za vse dodatne informacije je:

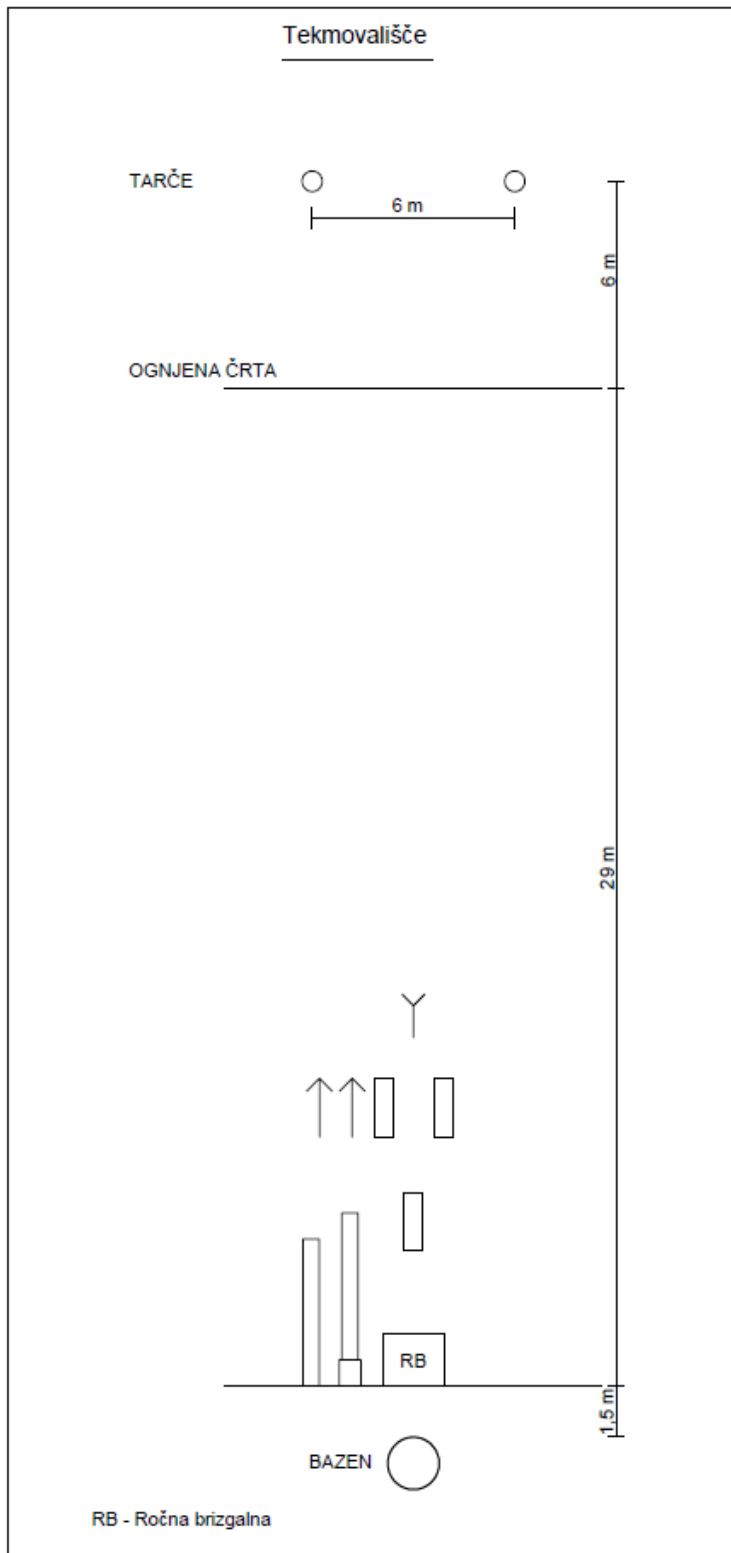
Poleg pokalov v vseh kategorijah prejmejo nagrade tudi:

- najstarejši tekmovalec,
- od tekmovališča najbolj oddaljena enota.

"Na pomoč!"

Predsednik PGD:

Poveljnik PGD:

Delovna skupina za ohranjanje stare gasilske tehnike in opreme ter njene uporabe –
skupina za tekmovanja